

VIII. A vojvodinai munkásság helyzetét és annak kialakulását a maga valójában a következő pár szám leplezetlenül tárja elénk. Az 1928-as évet alapul véve látjuk, hogy a dolgozók száma megnőtt, a bérek annyira estek, hogy az összmunkásság jövedelme, még mindég nem érte el az 1928-as színvonalat.

	dolgozók száma	átlagbér	összjövedelem
1928	100	100	100
1935	101	71	72
1937	124	79	98

Ez azt jelenti, hogy ma a munkaadók 124 munkás munkájáért sem fizetnek annyit, mint 100 munkásnak 1928-ban. Ezek a számok mutatják meg a válságból való nagyobb megrázkódtatások nélküli kilábalás útját és azt, hogy a válságban és a prosperitásban az életszínvonal mennyit zuhant.

IX. A szervezetség alacsony fokúra jellemző, hogy az összes szakszervezetek (Nacionálni savez željezničara i prodara, Ors, Urss) alig ölelik föl a munkások 15—20%-át, a földmunkásokról nem is szólva. Ilyen körülmények között a szakszervezetek beleszólása a bérek alakulásába alig érezhető, amellet, hogy a fennálló rendeletek az ilyen irányú ténykedést nagy mértékben korlátozzák.

Ezek után nem csoda, ha a vojvodinai betegsegélyzők kimutatásai rekord eredményeket tüntetnek föl, ami a megbetegedéseket és a tuberkulózist illeti, és a születések, a szaporodás amúgy is alacsony arányszámai ijesztő mértékben esnek.

Palics Miklós

Igy élünk

Popara Mitar, boszniai paraszt. 1894-ben született Biletyán és ott töltötte gyermekéveit. Pásztorkodnia kellett, ezért nem járhatott iskolába és az írástudás meserségét későn sajátította el. Mikor felnőtt, megunva az örökös nincstelenséget, otthagya szülőfaluját és ipart tanulni Noviszádra került. Itt rövid ideig tartózkodott, mert kitört a háború. 1918 óta a boszniai Poszavinán él párholdnyi földjét művelve és napszámoskodva.

Írni 1925 táján kezdett el. Cikkei, versei különböző ujságokban, folyóiratokban láttak napvilágot. Mikor 1938 tavaszán a beográdi egyetemi ifjúság megrendezte a szerb paraszt-írók előadó-estjét, Poparát az előadás után a közönség vállain vitte ki a teremből.

A napokban jelent meg a „Seljačko Kolo“ (Paraszt-kör) kiadásában a „Cikkek, tanulmányok, versek“ c. könyve. Innen vesszük az alábbi részletet.

Ha az életünkre valaki kíváncsi lenne, nem volna szükséges, hogy az házról-házra mászkálva falvaink sáros, járhatatlan útjain kínozza magát. Elég, ha hetivásárokon a piacon körülnéz. A paraszt kinézése, ruhája, kocsija, marhája, vagyoni helyzetét,

egész életét elárulja. Sápadt, sovány, mintha betegség szivta volna ki. Bánatos, komor, haragos. Piszkos, sáros, kormos, óeska, szakadozott rongyok fedik testét. Többnyire mezteláb van, kisebzett lábakkal, vagy hárs-bockorban. Harisnyája valami zsák, vagy ponyvadarab. Éveken át egypár bockort hord, maga foltozza gummi vagy bőrdarabokkal és a magaverte szögek kivérzik lábát. Sokszor huszonöt kilométernyiről jön a városba, behajt egy bornyút, vagy kevés buzát hoz, esetleg a bíróságon akad valami eligazítanivalója. Tarisznyájában az ebédje: hideg, kőkemény kukorica-kenyér, néhány főttkrumpli és pár fej hagyma. Őkrei, vagy lovai soványak, éhesek, sárosak, csutakolatlanok, ösztövérek és alig állnak a lábukon. A kocsija csupafa. A talpsinek kikoptak, vékonyak, mint az abroncs. A keréktalp repedezett, félig rohadt. A küllök lötyögnek, a kerékagy töredezett és drót tartja össze. Hihetetlen, de így van. Nyomorúságos és siralmas. Ez az az erős paraszt, aki a községi és állami sokmilliárdos költségvetést tartja a vállán.

Ha megtekinted házát, földjét, eledelét, alvóhelyét, szerszámát, csudálkozol és úgy érzed, sírnod kellene. A ház kicsi, alacsony, nedves, szűk, kormos, poros és düledezik. Benn, a házban nincs se asztal, se szék, se ágy. Az asztal alacsony fatünk, a székek fahasábok, vagy a pusztai föld. Tizenöt köbméternyi helyiségben tizen alszanak, a földön, fiatalok, öregek, egészségesek, betegek és gyerekek együtt. Egy táblól esznek. Az étel nem egyszerű a mosléknál is rosszabb. Ha van kukorica-kenyér, vagy puliszka, krumpli és hagyma, akkor már jó, mert sokszor ez sincs, hanem valami zöldségféle, kenyér és só nélkül. A bőjtök majd nem egész éven át tartanak. És ha Szent Mihálykor akad valami vágnivaló az karácsonyig elfogy. A legjobb esetben farsangig tart el. Sokuknak egy tyúk, kakas, vagy egy pohárka olaj az egész zsíros ételük. Az éléskamra legföljebb karácsonyig vagy Vízkeresztig tart ki. Akinek Szent Györgyig van élelme, az gazda. Akinek sovánka tehene két-három liter tejet ad, az eladja a túrót, vaját és a tejfölt, ő maga meg írot és savót eszik.

Márciustól novemberig a paraszt állandóan dolgozik, Nem jut sem pihenésre ideje, se arra, hogy egyszer istenigazában ki-aludja magát. Azt mondják, sokat ünnepelünk. Az igazat megvallva sose. Vasár és ünnepnapokon is dolgozunk, sokszor többet, mint más napokon. A ház körül, az állatoknál akad munka, amely nem tűr halasztást. Nyáron át öldöklő munka folyik. Télen ugyanúgy, csak a nappalok rövidebbek és az éjszakák hosszabbak, így több idő jut pihenésre. És mégis a tél nehezebb, mert a parasztnak nincs meleg ruhája, lábbelije és kénytelen a legnagyobb hidegben is dolgozni. — A parasztnak élete, a mi életünk nem élet, hanem szenvedés és megpróbáltatás.